

J. Z.

Z historii górnictwa w rejonie koneckim

Kwartalnik Historii Nauki i Techniki 6/1, 162-163

1961

Artykuł umieszczony jest w kolekcji cyfrowej Bazhum, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych tworzonej przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego.

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie ze środków specjalnych MNiSW dzięki Wydziałowi Historycznemu Uniwersytetu Warszawskiego.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

STAROŻYTNE HUTNICTWO ŚWIĘTOKRZYSKIE

Mgr Kazimierz Bielenin w artykule *Starożytne hutnictwo żelaza w Górach Świętokrzyskich* („Problemy” nr 10/1960) opisuje historię i naukowe znaczenie odkrycia śladów masowego hutnictwa żelaza oraz górnictwa rudnego z pierwszych wieków n.e. Autor omawia następnie przebieg i metody dalszych w tym zakresie badań.

J. J.

KRONIKA KOPALNICTWA RUD ŻELAZA REJONU STARACHOWIC

W numerze 12/1959 „Rud Żelaza” ukazało się streszczenie z maszynopisu *Kroniki kopalnictwa rud żelaza Rejonu Starachowic*, napisanej przez inż. J. Rybskiego. W kronice tej przedstawiono rozwój górnictwa żelaza rejonu Starachowic, od czasów najdawniejszych do chwili obecnej. Streszczenie napisał inż. W. Jankowski.

J. Z.

Z HISTORII GÓRNICCTWA I HUTNICTWA W TATRACH POLSKICH

Wydawany w Częstochowie miesięcznik „Rudy Żelaza” zamieścił w okresie 1959—60 kilka artykułów poświęconych górnictwu i hutnictwu tatrzańskiemu. Sygnalizowany już tu był¹ artykuł H. Josta *O górnictwie i hutnictwie na terenie polskich Tatr*.

Ten sam autor uzupełnił powyższy temat artykułem *Stanisław Staszic o kopalniach i hutach tatrzańskich w «Ziemiorodztwie Karpatów»* (nr 1—2/1960). Inż. Jost wspomina tu m.in. o wielkim piecu produkującym 3500 centnarów surówki rocznie i 2 fryszerkach w Dolinie Kościeliskiej, czynnych w okresie badań Staszica.

Również w „Rudach Żelaza” (nr 3/1960), ukazał się artykuł S. Zwolińskiego *Z dziejów górnictwa i hutnictwa w Tatrach polskich*, omawiający rozwój górnictwa i hutnictwa żelaza w XVII—XIX wieku. Autor cytuje m.in. fragmenty inwentarza z 1830 r. i ciekawe dane z 1852 r. o stanie zakładu w Kuźnicach Zakopiańskich, posiadającego wówczas 1 wielki piec, 4 fryszerki z 6 piecami i 4 młotami, walcownicę z 2 piecami i 7 walcarkami oraz warsztaty mechaniczne. W tym roku w Kuźnicach pracowało 116 górników i hutników, którzy wyprodukowali 8398 centnarów surówki i 12 791 centnarów żelaza w kęsach.

J. Z.

Z HISTORII GÓRNICCTWA W REJONIE KONECKIM

W „Rudach Żelaza” (nr 6—7/1960) mgr inż. T. Piorun przedstawił zarys historii górnictwa i hutnictwa żelaza w rejonie koneckim. Historyczne wzmianki o nich pochodzą według autora z XVI w., w rzeczywistości jednak datują się one już z XIV w. (Opoczno, Sadek). W latach 1843—1870 występuje stagnacja w wydobyciu rud żelaza. Po tym okresie kopalnictwo rud w rejonie koneckim rozwija

¹ Por. nr 3—4/1960 „Kwartalnika”, s. 514.

się lub upada, zależnie od koniunktury. Dopiero po wyzwoleniu przystąpiono do systematycznego rozwoju tego rejonu, budując kopalnie rudy „Edward” (1947—1950), „Stara Góra” (1951—55) i „1 Maja”.

J. Z.

Z DZIEJÓW POLSKIEGO PIŚMIENICTWA ODLEWNICZEGO

Dalszy artykuł mgra inż. J. Piaskowskiego z sygnalizowanego już na tym miejscu cyklu¹ zamieszczony w nrze 7—8/1960 „Przeglądu Odlewniczego” dotyczy dzieła J. Rogalińskiego *Doświadczenia skutków rzeczy pod zmysły podpadających*. Czterotomowe dzieło J. Rogalińskiego wydane w Poznaniu w latach 1765—1776 stanowi jeden z pierwszych podręczników fizyki napisanych po polsku.

W tomie IV dzieła Rogalińskiego opisane są składy brązów (a raczej spізów) stosowanych do odlewania armat oraz sposoby określenia zawartości miedzi i cyny w złomie armatnim przeznaczonym do przetopienia. Autor artykułu cytuje te fragmenty dzieła.

J. J.

ZARYS DZIEJÓW ROWERU

Mgr inż. A. Kaczmarczyk w artykule *Rower*, zamieszczonym w nrze 10/1960 „Młodego Technika”, obok wyjaśnienia zasad konstrukcyjnych i opisanie metod produkcji tego pojazdu podaje krótką jego historię.

J. J.

Z DZIEJÓW SZKOLNICTWA KOLEJOWEGO

W roku 1871 przy Kolei Warszawsko-Wiedeńskiej utworzony został warsztat szkoleniowy, w którym wieczorami odbywały się wykłady dla praktykantów. Taką drogą starano się doraźnie kształcić fachowców niezbędnych dla rozwijającego się wówczas szybko kolejnictwa.

W roku 1875 warsztat ten przekształcono na pierwszą w Królestwie Polskim szkołę techniczno-kolejową, a wkrótce potem otwarto dalsze placówki technicznego szkolnictwa kolejowego.

Organizacją tych szkół, obowiązującym w nich programem nauczania, warunkami przyjmowania uczniów zajmuje się Czesław Kozłowski w artykule *Kolejowe szkoły techniczne w Królestwie Polskim w latach 1864—1882* („Przegląd Kolejowy”, nr 9/1960).

J. J.

MLYNY WODNE W WOJ. OLSZTYŃSKIM

Spis młynów zbożowych poruszanych kołem wodnym na terenie województwa olsztyńskiego jest bardzo skromny. Franciszek A. Klonowski w artykule *Z historii i inwentaryzacji młynów wodnych na Warmii, Mazurach i Powiślu* („Rocznik

¹ Por. np. notatkę w dziale „Z czasopism” w nrze 3—4/1960 „Kwartalnika”.